

Marek Wojnarowski
<http://orcid.org/0000-0001-7909-8108>
Uniwersytet Warszawski
Muzeum Archidiecezjalne w Przemyślu
xmwojnarowski@wp.pl
DOI: 10.35765/pk.2022.3803.22

Antyminsy w kolekcji Muzeum Archidiecezjalnego im. św. Józefa Sebastiana Pelczara Biskupa w Przemyślu

STRESZCZENIE

Artykuł zawiera katalog *antyminsów* w zbiorach Muzeum Archidiecezjalnego w Przemyślu. Opisuje 17 dzieł z okresu od 1700 r. do początku XX w. *Antymins* to prostokątny kawałek płótna lnianego lub z jedwabiu, typowo ozdobiony przedstawieniami *Złożenia do grobu Chrystusa*, czterech ewangelistów oraz napisami wykonanymi technikami graficznymi. Nie wolno sprawować Eucharystii bez *antyminsów*. *Antyminsy* musi być konsekrowany i podpisany przez biskupa.

SŁOWA KLUCZE: *antymins*, *Złożenie do grobu Chrystusa*, druk na płótnie, liturgia Kościoła wschodniego

ABSTRACT

Antiminses in the Collection of the Archdiocesan Museum of St. Joseph Sebastian Pelczar the Bishop in Przemyśl

The article contains a catalogue of antimensions in the collections of the Archdiocese Museum in Przemyśl. It describes seventeen antimensions from the period from 1700 to the beginning of the 20th century. An antimension is a rectangular piece of cloth of either linen or silk, typically decorated with representations of the Entombment of Christ, the Four Evangelists, and inscriptions which were made in graphic techniques. It is not permitted to celebrate the Eucharist without an antimension. The antimensions must be consecrated and signed by a bishop.

KEYWORDS: antimension, the Entombment of Christ, canvas print, Eastern Church liturgy

Spośród nowych nabytków sztuki cerkiewnej w Muzeum Archidiecezjalnym w Przemyślu warto zwrócić uwagę na grupę *antyminsów*

Sugerowane cytowanie: Wojnarowski, M. (2022). *Antyminsy w kolekcji Muzeum Archidiecezjalnego im. św. Józefa Sebastiana Pelczara Biskupa w Przemyślu*. © © *Perspektywy Kultury*, 3(38), ss. 351–373. DOI: 10.35765/pk.2022.3803.22.

z XVII–XIX w., przekazanych do kolekcji muzeum z Archiwum Archidiecezjalnego w Przemyślu. Słowo *antymins* (cerkiewnosłowiański: антиминсь, grec. αντιμύσιον) złożone jest z greckiego: αντι (zamiast) i łacińskiego *mensa*: (stół), co można przetłumaczyć: (zamiast stołu – ołtarza), było pierwotnie używane na oznaczenie tkaniny z zaszytymi relikwiami przy sprawowaniu służby Bożej poza świątynią. Później wykształcił się zwyczaj używania *antyminsów* podczas sprawowania każdej liturgii (Ūrčišin, 1999, s. 151). *Antyminsy* wykonywano z tkaniny lnianej, później jedwabnej (Tkačuk, 2018, s. 92–94; Nowak, 2015, s. 150), na której umieszczano najczęściej przedstawienie *Złożenia do grobu* czy *Oplakiwania Chrystusa*. Wykonywane były one początkowo jako malowidło temperowe lub haft, a w późniejszych czasach w technikach graficznych (drzeworyt bądź miedzioryt) (Ūrčišin, 1999, s. 151). Zasadniczo *antyminsowi* towarzyszy także opis zawierający informacje, który biskup dokonał poświęcenia, kiedy oraz do jakiej świątyni *antymins* był przeznaczony.

Podczas kwerendy prowadzonej w Archiwum Archidiecezjalnym w Przemyślu udało się odnaleźć zespół 13 *antyminsów*, które nie zostały dotychczas opracowane w naukowy sposób. Nie zostały także ujęte w inwentarzach Archiwum, stworzyło to możliwość przejścia tej kolekcji do zbiorów Muzeum Archidiecezjalnego w Przemyślu. Protokół przekazania obiektów datowany jest na 12 sierpnia 2020 r. (Archiwum Muzeum Archidiecezjalnego). Po przejściu obiektów przystąpiono do ich inwentaryzacji, podczas której ustalono, że wspomniane *antyminsy* należą do kilku biskupów greckokatolickich nie tylko eparchii przemyskiej ale także lwowskiej, stanisławowskiej, preszowskiej i in. Wyżej wspomniane zabytki znacząco poszerzyły kolekcję posiadanych przez muzeum *antyminsów*.

Dotychczas w kolekcji znajdowały się cztery *antyminsy*; trzy należące do biskupów przemyskich: Jerzego Winnickiego (nr inw. MAPrz V/7551 a) (ur. 1660, zm. 22 września 1713 r.), Onufrego Szumlańskiego (nr inw. MAPrz V/2360a) (zm. 1762), Jozafata Kocyłowskiego (nr inw. MAPrz V/7553 a) (ur. 3 marca 1876 r., zm. 17 listopada 1947 r.), i jeden zachowany we fragmencie (górną połowę) nieznanego hierarchy i pochodzenia (nr inw. MAPrz V/7550). Otrzymane z Archiwum *antyminsy* zidentyfikowano jako należące do następujących biskupów: bp. Jerzego Winnickiego z Przemyśla (drugi egzemplarz) (nr inw. MAPrz V/7551 b), bp. Onufrego Szumlańskiego z Przemyśla (drugi egzemplarz) (nr inw. MAPrz V/2360 b), bp. Maksymiliana Ryłły z Chelma, a później z Przemyśla (nr inw. MAPrz V/7552) (ur. 1715 lub około 1719, zm. 22 listopada 1793 r.), bp. Stefana Lewińskiego, bp. koadiutora łuckiego i Ostrońskiego (nr inw. MAPrz V/7556) (ur. 19 grudnia 1736 r., zm. 23 stycznia 1806 r.), bp. Jana Śnigurskiego z Przemyśla (nr inw. MAPrz V/7557) (ur. 18 maja 1784 r., zm. 24 września 1847 r.), bp. Jana Stupnickiego z Przemyśla (nr inw. MAPrz V/7558) (ur. 6 października 1816 r.,

zm. 22 grudnia 1890 r.), bp. Sotera Ortyńskiego, bp. z USA (nr inw. MAPrz V/7555) (ur. 29 stycznia 1866 r., zm. 24 marca 1916 r.), bp. Stefana [Nováka] z Preszowa (nr inw. MAPrz V/7559) (ur. 4 grudnia 1879 r., zm. 5 września 1932 r.), abp. Andrzeja Szeptyckiego ze Lwowa (nr inw. MAPrz V/7554 a-b) (ur. 29 lipca 1865 r., zm. 1 listopada 1944 r.) (dwa egzemplarze), bp. Grzegorza Chomyszyna ze Stanisławowa (nr inw. MAPrz V/7560) (ur. 25 marca 1867 r., zm. 28 grudnia 1945 r.), bp. Jozafata Kocyłowskiego z Przemysła (nr inw. MAPrz V/7553 b-c) (ur. 3 marca 1876 r., zm. 17 listopada 1947 r.) (dwa egzemplarze). Wszystkie wyżej wymienione *antyminy* wykonano w technikach graficznych, odbijając ryciny na płótnie. Zazwyczaj wykorzystano płótno lniane, a w późniejszych odbitkach tzw. batyst, czyli płótno cienko przędzone z przędzy lnianej (Chruszczyńska i Orlińska-Mianowska, 2009, s. 356). Wszystkie ww. *antyminy* zawierają przedstawienia sceny *Złożenia do grobu* bądź *Oplakiwania Chrystusa*. Zidentyfikowano tylko dwóch rytowników wykonujących powyższe sceny: Jana Filipowicza, drukarza lwowskiego (zm. między 1767 a 1770 r.) (Zawisza, 1975, s. 219) i Juliusza Makarewicza (ur. 1 sierpnia 1854 r., zm. 4 lipca 1936 r.) (Bał, 1993, s. 251), inni autorzy pozostają bezimienni. Na podstawie zgromadzonych zbiorów można stwierdzić, że poszczególne matryce były wykorzystywane wielokrotnie jako *antyminy* sygnowane przez różnych biskupów. Zmieniało się tylko teksty, a przedstawienia figuralne były powtarzane. Możemy to zauważyć na *antyminach* biskupów: Lewińskiego, Śnigurskiego i Stupnickiego, gdzie wykorzystano tę samą scenę *Oplakiwania Chrystusa* w obecności Boga Ojca i w otoczeniu postaci Starego i Nowego Testamentu, oraz w *antyminach* biskupów: Ortyńskiego, Szeptyckiego i Kocyłowskiego, które używają tej samej ryciny autorstwa Juliusza Makarewicza, tylko ze zmienionymi herbami i tekstami.

Najstarszy w zbiorach muzeum *antymin* bp. Jerzego Winnickiego ukazuje scenę *Oplakiwania Chrystusa* w typie piety; to zaczerpnięty z zachodniej sztuki motyw, pojawiający się także w scenach drukowanych na *antyminach*. Oprócz Matki Bożej widać trzy płaczące niewiasty, z których dwie obejmują martwe ciało Jezusa, a trzecia ociera chustą łzy. Po bokach sceny umieszczono jeszcze dwóch mężczyzn, Józefa z Arymatei i Nikodema (J 19, 38–41). Trzy niewiasty oprócz Matki Bożej mogą się wydawać dość dziwnym zestawem osób przy *Oplakiwaniu Chrystusa*, natomiast wszystko staje się czytelne, kiedy przyjrzeć się rycinie, na podstawie której scena została wykonana. Tam oprócz Matki Bożej i Marii Magdaleny *Oplakiwaniu* towarzyszą dwaj aniołowie. Źródłem ikonograficznym tego przedstawienia jest rycina Lucasa Kiliana (rytownik) i Dominicusa Custosa (wydawca), wykonana w 1602 r. w Wenecji (Jurkowlaniec, 2019, s. 15), oparta na obrazie olejnym *Pietà* Hansa von Aachen z ok. 1596 r., pierwotnie w kaplicy zamku Wilhelmsche Veste, zwanym później

Herzog-Max-Burg w Monachium, obraz został zniszczony w 1944 r., zachowały się natomiast jego fotografie (Jurkowlaniec, 2019, s. 15). Rycina drukowana na *antyminsie* zawiera datę zapisaną cyrylicą: (ΑΨ..) (1700), co wskazuje na czas powstania odbitki, natomiast bp Winnicki kierował diecezją przemyską w latach 1700–1713.

Drugi z najstarszych *antyminsów* w kolekcji pochodzi z 1747 r. i należy do bp. Onufrego Szumlańskiego. Rycina przedstawia *Złożenie do grobu* z Marią ukazaną jako Matka Boża Bolesna, której serce przeszywa miecz. Motyw *Mater dolorosa* często występuje samodzielnie w sztuce. W przypadku omawianego *antyminsu* motyw ten został połączony ze sceną *Złożenia do grobu*. Po bokach głównej sceny pojawiają się *arma Christi* oraz w narożach *antyminsu* czterej ewangelści ukazani w całych postaciach wraz z ich atrybutami. Podobny do powyższego jest *antymins* bp. Maksymiliana Ryłły. Centralna kwatera ukazuje *Złożenie do grobu*, po bokach w szerokiej bordiurze umieszczono medaliony z czterema popiersiami ewangelistów, którym towarzyszą ich atrybuty, a przy krótszych bokach w profilowanych kwaterach *arma Christi*. Dodatkowo na środku górnej bordiury znajduje się kartusz z tiarą papieską i skrzyżowanymi kluczami św. Piotra.

Rozbudowaną ikonografię posiada kolejny druk, na którym przedstawiono *Oplakiwanie Chrystusa* w obecności Boga Ojca i w otoczeniu postaci Starego i Nowego Testamentu. Druk ten był wykorzystany przez trzech różnych biskupów. Centralna scena *Oplakiwania* została wzbogacona o postać Boga Ojca, który wylania się z obłoków otoczony aniołami i symbolami czterech ewangelistów. W szerokiej bordiurze otaczającej scenę główną ukazano proroków i świętych. W górnym rzędzie po bokach Boga Ojca znajdują się: po lewej św. Bazyli Wielki, prorok Eliasz, po prawej św. Jan Chrzciciel, św. Paweł ze św. Janem Złotoustym. Przy lewym boku prorok Jeremiasz, Aaron, św. Jakub Apostoł, św. Grzegorz z Nazjanzu, Abraham z Izaakiem i na samym dole dwie personifikacje kontynentów: Europy i Azji. Przy prawym boku od góry: prorok Izajasz, Melchizedek, król Dawid, św. Atanazy, Mojżesz i personifikacje Afryki i Ameryki. Przy dolnej krawędzi umieszczono napisy i powyżej scenę *Ostatniej wieczerzy*, flankowaną przez proroka Daniela z lewej i proroka Jonasza z prawej strony.

Charakterystyczne są *antyminsy* wykonane przez Makarewicza. Były one wykorzystywane przez kilku biskupów. W kolekcji znajdują się dwie różne ryciny, datowane na lata 1900 i 1901, które ukazują scenę *Złożenia do grobu*. Rycina z roku 1900 zawiera w centralnym polu postać zmarłego Chrystusa składanego do grobu przez dwóch archaniołów. Po lewej stronie przedstawienia archanioł Gabriel (ΑΡΧ ΓΑΒΡΙΗΛ) pochylony w lewej dłoni trzyma włócznię, a prawą podtrzymuje płótno, na którym złożono Chrystusa. Po prawej stronie archanioł Michał (ΑΡΧ ΜΙΧΑΗΛ) również jest pochylony, w prawej dłoni z włócznią i nasadzoną na nią gąbką,

a lewą dłonią podtrzymuje płótno. Na drugim planie stoi Matka Boża z podniesionymi dłońmi w geście oranty, za Nią widnieje krzyż, na którym zawieszono koronę cierniową i titulus. Ponad krzyżem widać dysk słoneczny z promieniami spływającymi na krzyż. Po bokach głównej sceny w narożach widnieją symbole czterech ewangelistów. Po lewej stronie pionowo pomiędzy symbolami św. Mateusza i św. Marka umieszczono dwie kwatery, w górnej jest św. Piotr z kluczami, w dolnej św. Jan Złotousty. Po prawej stronie pomiędzy symbolami św. Jana i św. Łukasza w kwaterach umieszczono św. Pawła i poniżej niego św. Bazylego Wielkiego. Druga rycina z 1901 r. zawiera podobny schemat rozmieszczenia postaci. W centralnej scenie *Złożeniu do grobu* to jednak Józef i Nikodem składają umieszczone na płótnie ciało Chrystusa do otwartego grobu. Archaniołowie ze złożonymi dłońmi i bez *arma Christi* stoją za nimi. Matka Boża w tej scenie, stojąc za Chrystusem, wyciąga przed siebie dłonie opuszczone ku dołowi, za Nią widnieje krzyż z koroną cierniową i titulesem, brak zaś dysku słonecznego i promieni. Po bokach w narożach umieszczono symbole ewangelistów, ale pomiędzy nimi widać w całej postaci i szatach pontyfikalnych św. Jana Złotoustego (z lewej) i św. Bazylego Wielkiego (z prawej). Brak także postaci św. Piotra i św. Pawła.

Ostatni z omawianych *antyminów* należy do biskupa Stefana Nowaka. Rycina utrzymana jest w neobarokowej konwencji. W centrum znajduje się scena *Złożenia do grobu*. Za martwym Chrystusem umieszczono pięć postaci, od lewej Nikodema, Jana Ewangelistę, Matkę Bożą, Marię Magdalenę i Józefa, które pochylają się nad ciałem Syna Bożego. Za nimi w tle widoczny jest krzyż z *arma Christi*. Po bokach w ozdobnych kartuszach w narożach umieszczono czterech ewangelistów i pomiędzy nimi przy pionowych bokach jeszcze raz *arma Christi*, ale w rozbudowanym zestawie. Poniżej głównej sceny znajduje się prostokątna kwatera, wewnątrz której po bokach umieszczono dwóch klęczących aniołów, podnoszących kotarę. Na środku u dołu insygnia władzy biskupiej i powyżej nich tekst.

Przedstawione *antyminy* stanowią, jak się wydaje, typowy przykład dla tego typu przedstawień, komponowane były, jak zauważono, także na podstawie innych rycin i powielane dla różnych hierarchów.

Poniżej umieszczono katalog zbioru *antyminów* w kolekcji Muzeum Archidiecezjalnego w Przemyślu.

1. MAPrz III/2360 a

Antymins bp. Onufrego Szumlańskiego herbu Korczak (zm. 1762)

Duchowny grekokatolicki, początkowo wojskowy. Brat Andrzeja, starosty buczniowskiego i Iwana, cześnika podolskiego. W latach 1740–1746 koadiutor eparchii przemyskiej, po śmierci biskupa Hieronima Ustrzyckiego biskup ordynariusz (1746–1762).

Autor: Ioan Filipowicz R.G. sculp. Leopoli

Datowanie: 1747 r. (аψмз)

Wym. 39 x 32 cm, miedzioryt, odbitka na płótnie lnianym.

Pochodzenie: z Węgierki? (napis atramentem na odwrocie *antiminsa*).

Rycina przedstawia *Złożenie do grobu* z Marią ukazaną jako Matka Boża Bolesna, której serce przeszywa miecz. Na pierwszym planie dwaj mężczyźni składają ciało Chrystusa do grobu. Za otwartym grobem po bokach Matki Bożej widoczne są cztery postaci. W tle krzyż z *arma Christi* i po bokach ramion krzyża widoczne po dwa putta z każdej strony. U samej góry umieszczona wstęga z napisem. W narożach centralnej sceny przedstawienia czterech ewangelistów, każdy z nich podpisany. Po bokach głównej sceny pojawiają się jeszcze raz *arma Christi*.

Napis na górze:

Б[о]жественій, свашенній Олтарь Г[о]с[по]да Б[о]га и Сп[а]са
н[а]шего І[су]с[а] Х[ри]ста / ѡс[вя]щенъ, Бл[а]годатію Всесвѣтаго
и Животворящаго Д[у]ха

Napis na dole sceny przedzielony herbem biskupim: pod kapeluszem biskupim z chwostami ułożonymi w trzech rzędach tarcza herbowa z herbem Korczak zwieńczonym klejnotem. Po bokach tarczy mitra i żeźl.

Руководственъ же ѿ ѿс[вя]щенъ Б[ла]голюбивимъ Г[о]с[по]ди () номъ ѿцемъ ОНОФРІЕМЪ Навеликих / ШУМЛЯНАХЪ ШУМЛЯНЪ-СКИМЪ, м[и]л[о]стїю () Б[о]жїю и с[вя]таго Ап[о]столскаго Оруну / Римскаго Еп[и]с[ко]помъ Перемискимъ, Са () ноцким[ъ], Самборскимъ. Воже С[вя]щенно- / дѣствовати нанемъ Б[о]жественную и () С[вя]тую Литургию. До храму / Року: аѿмз (1747) м[ѣ]с[я]ца: дна:

Poniżej w lewym dolnym rogu podpis atramentem: [Onufrii epp.]

2. MAPrz V/ 2360 b

Antymis bp. Onufrego Szumlańskiego herbu Korczak (zm. 1762)

Duchowny grekokatolicki, początkowo wojskowy. Brat Andrzeja, starosty buczniowskiego, i Iwana, cześnika podolskiego. W latach 1740–1746 koadiutor eparchii przemyskiej, po śmierci biskupa Hieronima Ustrzyckiego biskup ordynariusz (1746–1762).

Autor: Ioan Filipowicz R.G. sculp. Leopoli

Datowanie: 1747 r. (аѿмз)

Wym. 39 x 32 cm, miedzioryt, odbitka na płótnie lnianym.

Pochodzenie: z cerkwi św.św. Kosmy i Damiana z wioski Perówki?

Przekazane z Archiwum Archidiecezji Przemyskiej 12 sierpnia 2020 r.

Opis jak wyżej.

Napis na gorze:

Б[о]жественій, священій Олтарь Г[о]с[по]да Б[о]га и Сп[а]са
н[а]шего І[с]у[с]а Х[ри]ста / ѿс[вя]щенъ, Бл[а]годатію Всесвѣтаго
и Животворящаго Д[у]ха

Napis na dole sceny przedzielony herbem biskupim: pod kapeluszem biskupim z chwostami ułożonymi w trzech rzędach tarcza herbowa z herbem Korczak zwieńczonym klejnotem. Po bokach tarczy mitra i źeźl.

Рукодѣственъ же ѿ ѿс[вя]щенъ Б[ла]голюбивимъ Г[о]с[по]ди
() номъ ѿцемъ ОНОФРІЕМЪ Навеликих / Шумлянахъ ШУМ-
ЛѦНЬСКИМЪ, м[и]л[о]стїю () Б[о]жїєю и с[вя]таго Ап[о]столскаго
Ѳрону / Римскаго Еп[и]с[ко]помъ Перемискимъ, Са () ноцким[ъ],
Самборскимъ. Воже С[вя]щенно- / дѣствовати нанемъ Б[о]жест-
венную и () С[вя]тую Литургию. До храму сс. Косми / и Дамїана в Селѣ
Перука Року: аѡмз (1747) м[ѣ]с[я]ца: юнѦ дна: вї (?)

Poniżej w lewym dolnym rogu podpis atramentem: [Onufrii epp.]

3. MAPrz V/7550

Antymins nieznanego biskupa (fragment górny przedstawienia)

Autor: nieznaný

Datowanie: XVIII w.

Wym. 23,5 x 51 cm, odbitka na jedwabiu

Pochodzenie: nieznané

Zachowana górna część przedstawienia. W prostej ramce na środku krzyż łaciński z tytułusem, na którym napis: IN CI. Po bokach krzyża dwa anioły. Poniżej na środku Matka Boża w otoczeniu niewiast, na bokach postacie mężczyzn. Z lewej strony starzec brodaty z aureolą na głowie, po prawej młodzieniec, który trzyma w rękach koronę cierniową. Przed grupą postaci martwe ciało Jezusa zwrócone w lewą stronę, ułożone na chuście podtrzymywanej przez mężczyznę z lewej strony. W górnych narożach medaliony zwieńczone główką putta, z przedstawieniem ewangelistów:

z lewej św. Mateusza, z prawej św. Marka ukazanych w półpostaci. Na odwrocie w miejscu twarzy Marii zaszyte relikwie, opieczątowane lakową pieczęcią.

4–5. MAPrz V/7551a-b

Antymins bp. Jerzego Winnickiego OSBM (ur. 1660, zm. 22 września 1713)

Unicki biskup przemyski (1700–1713),

Autor: nieznan

Datowanie: Aψ.. (1700)

Wym. a) 37 x 41,5 cm, b) 37,5 x 41 cm, miedzioryt na płótnie lnianym,

a) pochodzenie nieznan

b) przekazane z Archiwum Archidiecezji 13 sierpnia 2020 r.

Centralnie przedstawiona *Pieta* pod krzyżem. Matka Boża trzyma na kolanach martwe nagie ciało Jezusa ułożone głową na lewym ręku Marii. Na biodrach perizonium. Po prawej stronie Marii klęczy kobieta – Maria Magdalena z odkrytą głową obejmująca nogi Jezusa. Z lewej strony Marii siedzi na ziemi św. Jan obejmujący lewą rękę Jezusa, po jego lewej stronie jeszcze jedna postać kobieca ocierająca dłońmi zapłakaną twarz. Scena flankowana dwiema męskimi postaciami: po prawej stronie Marii, za Marią Magdaleną starszy brodaty mężczyzna z odkrytą głową, trzymający na tacy duży słoń, po drugiej stronie stojący mężczyzna w turbanie

z zasłoniętymi płaszczem dłońmi. Powyżej Marii w tle krzyż zwieńczony tytułusem i za nim po prawej stronie włócznia po lewej trzcina z nabitą gąbką. W narożach sceny cztery kartusze z przedstawieniem ewangelistów: u góry w lewym narożu św. Mateusz, w prawym narożu św. Marek, u dołu w lewym narożu św. Łukasza i w prawym św. Jan. Pomiędzy dolnymi kartuszami napis w sześciu wierszach.

Napis:

Олтарь / Г[о]с[по]да Б[о]га и Сп[а]са нашего І[с]у[с]а Х[ри]ста
С[в]ящену, Бл[а]годатію / Все С[в]я[т]аго и Жівотворящаго Д[у]ха.
Рукодѣствен уже ѣ Бл[а]г[о]с[ло]вєнь Б[ла]голюбивим / Георгієм
Винницьким Б[о]жією и С Ап[осто]лскаго Трону М[и]л[о]стію
Православнім Еп[и]с[ко]п[о]м Премиским, / Самборским, и Саноц-
кім Дубенським и Дерманским Архимандритою. Во єже С[в]ящен-
нодѣство / вати на нем С[в]я[т]ую и Б[о]жественную Литургію При
Державѣ Вел[икого] Корола Августа в Рок: Аψ [1700]

6. MAPrz V/7552

Antymins bp. Maksymiliana Ryłły herbu Wieniawa (ur. 1715 lub około 1719, zm. 22 listopada 1793 r. w Przemyślu)

Duchowny greckokatolicki, bazylianin, w latach 1756–1784 unicki biskup chełmski, od 1780 do 1784 r. administrował eparchią przemyską, od 1784 r. był biskupem ordynariuszem przemyskim.

Autor: nieznany

Datowanie: 1779–1784 r.

Wym. 38 x 45 cm odbitka 23 x 32cm, miedzioryt, odbitka na płótnie lnianym.

Pochodzenie: nieznane.

Napis na górze przedzielony godłem papieskim: tiara papieska na skrzyżowanych kluczach Piotrowych

[...] Іωсифъ / [...] Тѣло во / Плащеницею чоуо ѡбвивъ / и бл[а]гоуханми въ Гробъ новъ / закривъ положи.

Napis na dole sceny przedzielony herbem biskupim: pod kapeluszem biskupim z chwostami ułożonymi w trzech rzędach tarcza herbowa z herbem Wieniawa zwieńczonym koroną otwartą. Po bokach tarczy żezi i krzyż i oraz litery: М. Р. Є. Х.

Рукодѣйствиємъ Прѣос[вя]щен / наго Куръ Мазиміліана Ри / ло, м[и]л[о]стію Б[о]жією и С[вя]таго Θрону Ап[о]столскаго Римскаго / Епископа Холмскаго и Белзкаго Адміністратора Єпархіи / Перемиской, ѡс[вя]щенъ Року Б[о]жіа: аψ.. (17..) м[ѣся]ца: дна:

7–9. MAPrz III/7553 a–c

Antymins bp. Jozafata Kocyłowskiego (ur. 3 marca 1876 r. w Pakoszówce, zm. 17 listopada 1947 r. w łagrze w Czapajiwce koło Kijowa)

Greckokatolicki biskup przemyski (1917–1947)

Autor: Ju. Makarewicz 1901

Datowanie: po 1917 r.

Wym. 42,5 x 50 cm, odbitka na płótnie.

a) Pochodzenie nieznane

b), c) Przekazane z Archiwum Archidiecezji 13 sierpnia 2020 r.

Centralnie przedstawiona scena *Złożenia Jezusa do grobu*. Martwe ciało Jezusa złożone na płótnie trzymanym przez Józefa u wezglowia i Nikodema od strony nóg. Za Chrystusem na tle krzyża z zawieszoną

koroną cierniową Matka Boża w maforionie z wyciągniętymi przed siebie otwartymi ku dołowi dłońmi. Za postaciami Józefa archanioł Gabriel ze złożonymi do modlitwy dłońmi, zwrócony ku centrum kompozycji, za Nikodemem archanioł Michał w podobnej pozie zwrócony ku centrum kompozycji. Scena flankowana całopostaciowymi przedstawieniami: w niszy po prawej stronie obrazu św. Bazyli Wielki w szatach biskupich. Po lewej stronie św. Jan Złotousty w szatach biskupich. Postaci podpisane w otoku nimbu: Ст. Иоанъ Златоустин и Ст. Василии великий. Po bokach napisów na górze na tle czarnych kwadratów medaliony z symbolami ewangelistów: św. Mateusza i św. Jana na dole św. Marka i św. Łukasza.

Nad sceną centralną i pod sceną napisy. U góry sceny:

ЖЕРТВЕНИКЪ БОЖЕСТВЕННЫЙ И СВЯЩЕННЫЙ
СОВЕРШИЯ ЧРЕЗЪ САМОЕ / БОЖЕСТВЕННОЕ СВЯЩЕ-
НОДБИСТВІЕ ОС[ВЯ]ЩЕНЬ БОЖЕСТВЕННОЮ БЛАГОДА-
ТІЮ / ВСЕСВЯТАГО И ЖИВОТВОРЯЩАГО Д[У]ХА ВО ЕЖЕ
СВЯЩЕНОДБИСТВОВАТИ / НА НЕМЪ БОЖЕСТВЕННОЮ
ЛѢТУРГІЮ ВО ЦЕРКВѢ / СТ

U dołu sceny napis przedzielony kartuszem herbowym pod kapeluszem biskupim z chwostami ułożonymi w czterech rzędach. Płaszcz herbowy zwieńczony mitrą obrządku wschodniego, po bokach płaszcza widoczne żezł i krzyż. Na płaszczu półpostać św. Józefa z Dzieciątkiem zwrócona *en trois quarts* w prawą stronę. Józef obejmuje Dzieciątko i trzyma w lewej ręce liliję. Po bokach postaci litery: И. К. Є. П. С. С.

РУКОДБИСТВІЕМЪ ЖЕ И БЛАГО () СЛОВЕНІЕМЪ КЪР
ІГѢСАФАТА / КОЦИЛОВСКАГѢ БОЖІЕЮ БЛ[А]ГО[Д]АТІЮ
() И СТ ПРѢСТОЛА РМ АПОСТОЛСКАГѢ / ЄПИСКОПА
ПЕРЕМЫСКАГѢ, () САМБОРСКАГѢ И САНОЦКАГѢ / ДНЯ:
МѢС[Я]ЦА: () ГОДА:

Poniżej napisu w prawym dolnym rogu : Ю. МАКАРЕВИЧЪ 1901

Cała scena otoczona bordiurą z napisem oddzielnym w narożach krzyżami greckimi: od góry:

СЕИ ГРѢХИ НАША НОСИТЬ И ГѢ НАСЪ БОЛѢЗНУЕТЪ
ТОНЖЕ ЯЗВЕНЬ БЫСТЬ

Z prawej strony:

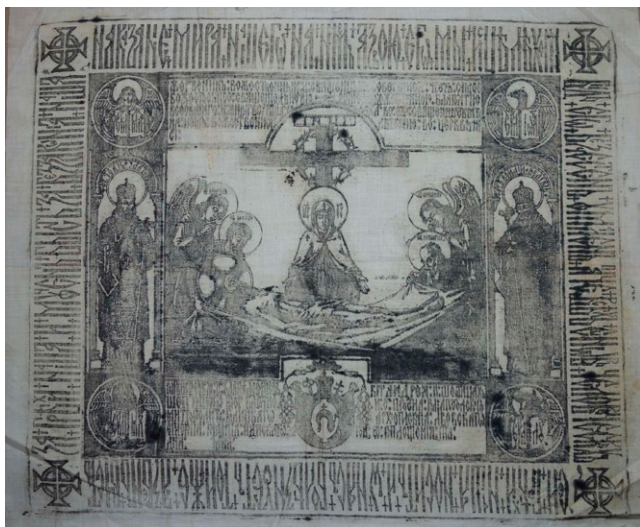
ЗА ГРѢХИ НАША И МУЧЕНЬ БЫСТЬ ЗА БЕЗЗАКѢНІЯ
НАША

U dołu:

НАКАЗАНИЕ МИРА НАШЕГѢ НА НЕМЪ ЯЗВОЮ ЄГѢ МЫ
ІСЦѢЛѢХОМЪ

Z lewej strony:

ВИДЪ ЄГѢ БЕЗЧЕСТЕНЬ УМАЛЕНЬ ПАЧЕ ВСѢХЪ
СЫНѢВЪ ЧЕЛОВѢЧЕСКѢХЪ

10–11. MAPrz V/7554 a,b

Antymins abp. Andrzeja Szeptyckiego, właściwie hrabia Roman Maria Aleksander Szeptycki (ur. 29 lipca 1865 r. w Przyłbicach, zm. 1 listopada 1944 r. we Lwowie),

Duchowny greckokatolicki, w latach 1899–1900 biskup stanisławowski, w latach 1900–1944 arcybiskup metropolita lwowski i halicki, biskup kamieniecki.

Autor: Ju. Makarewicz 1901

Datowanie: po 1901 r.

Wym. 50 x 42,5 cm, odbitka na batyście.

Pochodzenie nieznane

Przekazane z Archiwum Archidiecezji 13 sierpnia 2020 r.

Opis jak wyżej: MAPrz V/7553

Nad sceną centralną i pod sceną napisy:

ЖЕРТВЕНИКЪ БОЖЕСТВЕННЫЙ И СВЯЩЕННИИ
СОВЕРШИЛСЯ ЧРЕЗЪ САМОЕ / БОЖЕСТВЕННОЕ СВЯЩЕ-
НОДБИСТВІЕ ОС[В]ЯЩЕНЬ БОЖЕСТВЕННОЮ БЛАГОДА-
ТІЮ / ВСЕСВЯТАГО И ЖИВОТВОРЯЩАГО Д[У]ХА ВО ЕЖЕ
СВЯЩЕНОДБИСТВОВАТИ / НА НЕМЬ БОЖЕСТВЕННОЮ
ЛБТУРГІЮ ВО ЦЕРКВѢ / СТ

Napis poniższy przedzielony kartuszem herbowym pod kapeluszem biskupim z chwostami ułożonymi w czterech rzędach. Tarcza herbowa zwieńczona mitrą obrządku wschodniego i paludamentem, po bokach którego widoczne krzyż i żezł. Na paludamencie tarcza z herbem Szeptycki. Po bokach tarczy litery: A. Ш. М. Г. А. Л. Е. К.

РУКОДѢИСТВІЕМЪ ЖЕ И БЛАГОСЛОВЕНІЕМЪ К҃Р
АНДРЕЯ С ШЕПТИЦКІХ / ШЕПТИЦКАГѠ БОЖІЕЮ БЛ[А]-
ГОДАТЮ И СТ ПРЕСТОЛА РМ АПОСТОЛСКАГѠ / МИТРО-
ПОЛИТА ГАЛИЦКАГѠ АРХІЕПИСКОПА ЛВОВСКАГѠ /
ЕПИСКОПА КАМЕНЦА ПОДОЛСКАГѠ ПР. ГО[Д]А ѠТ
ВОПЛОЩЕНІЯ Г[ОСПОД]НЯ/ ДНЯ: МѢС[Я]ЦА:

Po bokach napisów na górze na tle czarnych kwadratów medaliony z symbolami ewangelistów: św. Mateusza i św. Jana, na dole św. Marka i św. Łukasza.

Całą sceną otoczona bordiurą z napisem oddzielonym w narożach krzyżami greckimi: od góry:

СЕИ ГРѢХИ НАША НОСИТЬ И Ѡ НАСЪ БОЛѢЗНУЕТЪ
ТОНЖЕ ЯЗВЕНЪ БЫСТЬ

Z prawej strony:

ЗА ГРѢХИ НАША И МУЧЕНЪ БЫСТЬ ЗА БЕЗЗАКѠНІЯ
НАШЯ

U dołu:

НАКАЗАНІЄ МИРА НАШЕГѠ НА НЕМЪ ЯЗВОЮ ЄГѠ МЫ
ІСЦѢЛѢХОМЪ

Z lewej strony:

ВИДЪ ЄГѠ БЕЗЧЕСТЕНЪ УМАЛЕНЪ ПАЧЕ ВСѢХЪ
СЫНѠВЪ ЧЕЛОВѢЧЕСКѢХЪ

12. MAPrz V/7555

Antymins bp. Sotera Stefana Ortyńskiego OSBM (ur. 29 stycznia 1866 r.,
zm. 24 marca 1916 r.)

Od 1907 r. tytularny biskup Daulis i pierwszy greckokatolicki egzarcha
w USA

Autor: Ju. Makarewicz 1901

Datowanie: 1912 (Аців)

Wym. 50 x 42,5 cm, odbitka na batyście,

Druk: Żółkiew, Типография ОО. Базылианów, 1912 r.

Pochodzenie nieznane

Przekazane z Archiwum Archidiecezji 13 sierpnia 2020 r.

Opis jak wyżej: МАРz V/7553

Nad sceną centralną i pod sceną napisy:

ЖЕРТВЕНИКЪ БОЖЕСТВЕННЫИ И СВЯЩЕННЫИ
СОВЕРШИЯ ЧРЕЗЪ САМОЕ / БОЖЕСТВЕННОЕ
СВЯЩЕНОДѢИСТВІЕ ОС[ВЯ]ЩЕНЫ БОЖЕСТВЕННОЮ
БЛАГОДАТІЮ / ВСЕСВЯТАГО И ЖИВОТВОРЯЩАГО Д[У]
ХА ВО ЕЖЕ СВЯЩЕНОДѢИСТВОВАТИ / НА НЕМЪ
БОЖЕСТВЕННОЮ ЛѢТУРГІЮ ВО ЦЕРКВѢ / СТ

Napis poniższy przedzielony kartuszem herbowym pod kapeluszem biskupim z chwostami ułożonymi w trzech rzędach. Tarcza herbowa zwieńczona mitrą obrządku wschodniego na tle płaszcza herbowego, po bokach którego widoczne krzyż i żezł. Tarcza herbowa z herbem Łabędź. Po bokach herbu litery: С. О. Є. А.

РУКО[Д]ѢИСТВІЕМЪ ЖЕ И БЛАГОСЛОВЕНІЕМЪ КВР
СГѢТЕРА СТЕФАНА / ОРТИНСКАГО БОЖІЕЮ БЛА[А]ГО-
ДАТІЮ И СТ ПРЕСТОЛА РМ АПОСТОЛСКАГО / ЕПИ-
СКОПА ДЛА ГРЕКО-КАТОЛИЧЕСКИХЪ РУСИНѢВЪ / ВЪ
СПОЛУЧЕНЫХЪ ДЕРЖАВАХЪ СѢВЕРНЫЯ АМЕРИКИ /
ДНЯ: МѢС[Я]ЦА: ГОДА:

Po bokach napisów na górze na tle czarnych kwadratów medaliony z symbolami ewangelistów: św. Mateusza i św. Jana, na dole św. Marka i św. Łukasza.

Całą sceną otoczona bordiurą z napisem oddzielnym w narożach krzyżami greckimi: od góry:

СЕИ ГРѢХИ НАША НОСИТЬ И ГѢ НАСЪ БОЛѢЗНУЕТЪ
ТОЖЕ ЯЗВЕНЬ БЫСТЬ

Z prawej strony:

ЗА ГРѢХИ НАША И МУЧЕНЬ БЫСТЬ ЗА БЕЗЗАКѢНІЯ
НАША

U dołu:

НАКАЗАНИЕ МИРА НАШЕГО НА НЕМЪ ЯЗВОЮ ЕГѢ МЫ
ИСЦѢЛѢХОМЪ

Z lewej strony:

ВИДЪ ЕГѢ БЕЗЧЕСТЕНЬ УМАЛЕНЬ ПАЧЕ ВСѢХЪ
СЫНѢВЪ ЧЕЛОВѢЧЕСКѢХЪ

13. MAPrz V/7556

Antymins bp. Stefana Lewińskiego (ur. 19 grudnia 1736 r., Drohomirczany k. Stanisławowa, zm. 23 stycznia 1806 r.),

Duchowny greckokatolicki, sekretarz Gabinetu Króla i Rady Nieustającej od ok. 1775, unicki biskup pomocniczy w latach 1784–1791 (zrezygnował), nom. koadiutorem i administratorem unickiej diecezji łuckiej i ostrogskiej 13 lutego 1787 r., prekonizowany koadiutorem 22 stycznia 1788 r., prekonizowany ordynariuszem łuckim unickim 18 listopada 1798 r.

Autor: nieznany

Datowanie: 17[9]3 r. (aψ[ϣ]r)

Wym. 47,5 x 47 cm, odbitka na płótnie lnianym.

Pochodzenie nieznane

Przekazane z Archiwum Archidiecezji 13 sierpnia 2020 r.

Centralna scena zawiera *Opłakiwanie Chrystusa* w obecności Boga Ojca i w bordiurze postaci ze Starego i Nowego Testamentu. Postać Boga Ojca wylania się z obłoków. Otoczony jest On aniołami i symbolami czterech ewangelistów. Poniżej w centrum martwe ciało Jezusa złożone na ziemi, za Nim siedząca Matka Boża z rozłożonymi ku dołowi dłońmi, w tle krzyż z *arma Christi* i dwaj stojący po bokach aniołowie. Marii towarzyszy ponadto sześć postaci ustawionych po trzy z każdej strony. W szerokiej bordiurze otaczającej scenę główną ukazano proroków i świętych. W górnym rzędzie po bokach Boga Ojca znajdują się: po lewej św. Bazyli Wielki, prorok Eliasz, po

prawej św. Jan Chrzciciel, św. Paweł ze św. Janem Złotoustym. Przy lewym boku prorok Jeremiasz, Aaron, św. Jakub Apostoł, św. Grzegorz z Nazjanzu, Abraham z Izaakiem i na samym dole dwie personifikacje kontynentów: Europy i Azji. Przy prawym boku od góry: prorok Izajasz, Melchizedek, król Dawid, św. Atanazy, Mojżesz i personifikacje Afryki i Ameryki. Przy dolnej krawędzi umieszczono napisy i powyżej scenę *Ostatniej wieczerzy*, flankowaną przez proroka Daniela z lewej i proroka Jonasza z prawej strony.

Napis poniżej przedzielony herbem biskupim: pod kapeluszem biskupim z chwostami ułożonymi w trzech rzędach tarcza herbowa z herbem Lew w koronie na paludamencie zwieńczonym klejnotem: takim jak na tarczy herbowej. Po bokach paludamentu mitra biskupia wschodnia i żezi.

Б[о]ж[е]ственный, С[вя]щенный Олтарь / Г[о]с[по]да Б[о]га и Сп[а]са нашегѡ Ии[су]са Хр[и]ста ѡсвѣщенъ, Бл[а]годатію Всес[вя]тагѡ и Животворяща- / гѡ Д[у]ха, Рукодѣйственъ же ѡ ѡс[вя]щенъ Куръ О[т]цемъ СТЕФАНОМЪ ЛЕВЪНСКИМЪ, Милостію Б[о]жією и С[вя]та- / гѡ Трона Ап[о]с[та]лскагѡ Римскагѡ Еп[и]с[ко]па Коадютора съ Наслѣдствомъ и Администратора съ всакою чиноправленіа Вла- / стію, Луцкагѡ и Острогскагѡ Еп[и]с[ко]па. Ордина с[вя]тагѡ Станѣслава Кавалера, во еже с[вя]щеннодѣйствовати на немъ / Б[о]ж[е]ственную Літургию, въ Храмѣ Року Г[о]с[по]дна: аψ[с]г М[ѣ]с[я]ца: Априля Дня: 23

14. MAPrz V/7557

Antymins bp. Jana Śnigurskiego (ur. 18 maja 1784 r. w Brześcianach w pobliżu Sambora, zm. 24 września 1847 r. w Przemyślu)

Przemyski biskup greckokatolicki (1818–1847).

Autor: nieznany

Datowanie: 1833 r. (аолг)

Wym. 47,5 x 47 cm, odbitka na płótnie lnianym.

Pochodzenie nieznane

Przekazane z Archiwum Archidiecezji 13 sierpnia 2020 r.

Opis jak wyżej: MAPrz V/7556

Napis poniżej przedzielony herbem biskupim: pod kapeluszem biskupim z chwostami ułożonymi w trzech rzędach tarcza herbowa z herbem na paludamencie zwieńczonym mitrą biskupią. Po bokach paludamentu żeźl i krzyż.

Б[о]жественный, с[вя]щенный Олтарь / Г[о]с[по]да и Сп[а]са нашего І[су]са Хр[и]ста ѡсвещень, Бл[а]годатію Всес[вя]таго и Животворящаго / Д[у]ха, Рукодѣственъ же ѿ ѡс[вя]щенъ Куврь О[т]-цемъ ІОАННОМЪ СНИГУРСКИМЪ, Милостію Б[о]жією Еп[и]скопомъ Перемыс- / кимъ, Самборскимъ и Саноцкимъ и проч. и проч. во еже с[вя]щеннодѣствовати на немъ Б[о]жественную Літургію / въ Храмъ Року: аолг М[ѣ]с[я]ца: Марта Днѣ: 1

15. Nr inw. MAPrz V/7558

Antymins bp. Jana Stupnickiego (ur. 16 października 1816 r. w Zuchorzycach, zm. 22 grudnia 1890 r. w Przemyślu)

Przemyski biskup greckokatolicki (1872–1890)

Autor: nieznany

Datowanie: 1887 r.

Wym. 47,5 x 47 cm, odbitka na płótnie lnianym.

Pochodzenie nieznane

Przekazane z Archiwum Archidiecezji 13 sierpnia 2020 r.

Opis jak wyżej: MAPrz V/7556

Napis poniżej sceny:

Б[о]жественный, с[вя]щенный Олтарь Г[о]С[по]ДА Б[о]ГА и Спаса нашего ІІ[с]уСА ХР[И]СТА ос[вя]щенъ, благодатию всес[вя]таго и животворящаго Д[у]ХА, рукоюи- / ственъ же и ос[вя]щенъ Куръ ІОАННОМЪ СТУПНИЦКИМЪ, Божією Милостію Еп[и]с[ко]помъ Перемышльскимъ, Самборскимъ и / Саноцкимъ, и проч. во еже священнодѣйствовать на немъ Б[о]жественную Літургію въ Церкви С.В. Муч. Параскевіи въ Литыни Перемышль ДНА 11 Мѣсяца Октобрія Року: 1887 Иоан Єпп.

16. MAPrz V/7559

Antymins bp. Štefana [Nováka] (ur. 4 grudnia 1879 r. w Ubli, zm. 5 września 1932 r. w Budapeszcie).

Absolwent gimnazjum w Użhorodzie. Teologię studiował w Ostrzychomiu i w Wiedniu, doktorat uzyskał w 1906 r., był biskupem geckokatolickim w Preszowie (1914–1920), potem zrezygnował z biskupstwa

Autor: nieznany

Datowanie: 1915 r.

Wym. 35 x 48 cm, odbitka na płótnie lnianym.

Pochodzenie nieznane

Przekazane z Archiwum Archidiecezji 13 sierpnia 2020 r.

W centrum znajduje się scena *Złożenia do grobu*. Za martwym Chrystusem umieszczono pięć postaci, od lewej Nikodema, Jana Ewangelistę, Matkę Bożą, Marię Magdalenę i Józefa, które pochylają się nad ciałem Syna Bożego. Za nimi w tle widoczny jest krzyż z *arma Christi*. Po bokach w ozdobnych kartuszach w narożach umieszczono czterech ewangelistów, pomiędzy nimi przy pionowych bokach jeszcze raz *arma Christi*, ale w rozbudowanym zestawie. Poniżej głównej sceny znajduje się prostokątna kwatera, wewnątrz której po bokach umieszczono dwóch klęczących aniołów, podnoszących kotarę. Na środku u dołu insygnia władzy biskupiej i powyżej nich tekst.

Napis powyżej sceny:

Б[о]ж еств енн ый и С[вя]щенн ый Олтар ь Г[оспо]да Б[о]га и Сп[а]са
Н. / Ий[су]са Хр[ис]та. СС[вя]щен ь, Бл[а]г[о]д[а]т[и]ю все С[вя]таго
и живо[тво]р[а]щаго Д[у]ха

Napis poniżej sceny:

Рукодѣствен ь же ѿ священ ь Кур ь Стефаном ь, еп[иско]пом ь
Прашевским ь, во еже с[ва]щеннодѣствовати на нем ь Б[о]жественную
Литургию въ Храм ь 1915 Року Март ь М[ѣ]с[я]ца 19 Дна

17. MAPrz V/7560

Antymins bp. Grzegorza Chomyszyna (ur. 25 marca 1867 r. w Hadyńkowcach k. Husiatyna, zm. 28 grudnia 1945 r. w więzieniu NKWD w Kijowie),

Greckokatolicki biskup stanisławowski. Błogosławiony Kościoła katolickiego,

Autor ryc. Ju. Makarewicz 1900r.

Datowanie: po 1904 r.

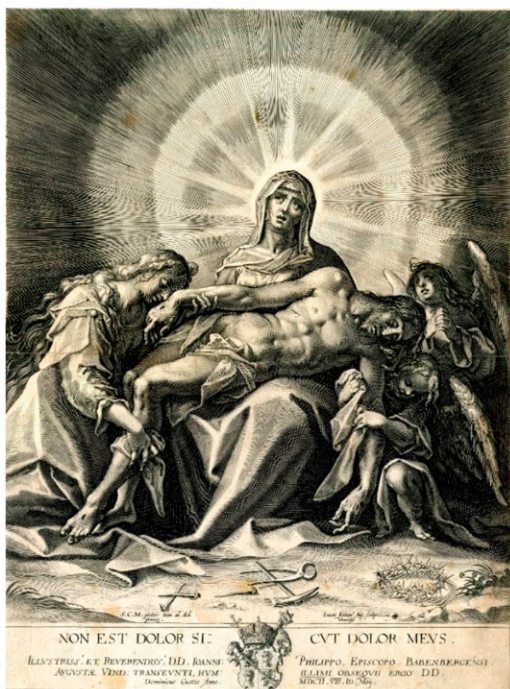
Wym. 29 x 37 cm, odbitka na batyście.

Druk [Żółkiew, Typografia OO. Bazylianów].

Pochodzenie nieznane

Przekazane z Archiwum Archidiecezji 13 sierpnia 2020 r.

Centralnie przedstawiona scena *Złożenia do grobu*. Martwe ciało Jezusa złożone na płótnie trzymanym przez archaniołów Gabriela i Michała. Za Chrystusem na tle krzyża z zawieszoną koroną cierniową i wychodzącymi od góry promieniami Matka Boża w maforionie z wyciągniętymi przed siebie otwartymi ku górze dłońmi. Scena flankowana przedstawieniami po dwóch świętych w kwaternionach. Z lewej strony św. Piotr i św. Jan Złotousty, z prawej strony św. Paweł i św. Bazyl Wielki. W narożach w medalionach symbole czterech ewangelistów. Nad sceną centralną i pod sceną napisy:

Napis:

ЖЕРТВЕНИКЪ БОЖ[Е]СТВЕННЫЙ () И С[ВЯ]ЩЕННЫЙ,
СОВЕРШИША / ЧРЕЗЪ САМОЕ Б[О]Ж[Е]СТВЕННОЕ Г[О]С[ВЯ]-
ШЕННО ДѢЙСТВІЕ ОС[ВЯ]ЩЕНЬ / Б[О]Ж[Е]СТВЕННУЮ
БЛА[Г]ОД[А]ТІЮ ВСЕС[ВЯ]ТАГО () И ЖИВОТВОРАЩАГО
Д[У]ХА / ВО ЕЖЕ СВАЩЕННО- () ДѢЙСТВОВАТИ НА НЕМЬ
/ Б[О]Ж[Е]СТВЕННУЮ ЛѢТУРГІЮ ВО ЦЕРКВѢ () СТ:

Napis poniższy przedzielony kartuszem herbowym pod kapeluszem biskupim z chwostami ułożonymi w trzech rzędach. Płaszcz herbowy zwieńczony mitrą obrządku wschodniego na tle płaszczka, po bokach którego widoczne żezł i krzyż. Na płaszczu postać Matki Bożej Pokrowy. Po bokach herbu litery: Г. Х. Є. Ст.

РУКОДѢЙСТВІЕМЪ ЖЕ И БЛАГОСЛОВЕНІЕМЪ ()
КВРЪ ГРИГОРІА / ХОМЫШИНА БОЖІЕЮ БЛ[А]ГОДАТІЮ
() И СТ. ПР[Є]СТОЛА РМ. АПОСТОЛСКАГО / МИЛОСТІЮ.
ЄПИСКОПА () СТАНИСЛАВАГРАДА И ПР. / ГОДА ѿ ВОПЛО-
ЩЕНІА ІДИА () ДНА МѢС[Я]ЦА

Po bokach napisów na górze na tle czarnych kwadratów medaliony z symbolami ewangelistów: św. Mateusza i św. Jana, na dole św. Marka i św. Łukasza.

Całą sceną otoczona bordiurą z napisem oddzielnym w narożach krzyżami greckimi: początek od góry:

ВЪ ИМА ѿЦА / И С[Ы]НА / И С[В]АТАГО Д[У]ХА / АМИНЪ

BIBLIOGRAFIA

- Archiwum Muzeum Archidiecezjalnego w Przemyślu, sygn. XXXIII/2020.
Protokół przekazania obiektów do zbiorów muzeum z dnia 12 sierpnia 2020 r.
- Bal, I. (1993). Makarewicz Juliusz (Julian). W: *Słownik artystów polskich i obcych w Polsce działających*, t. 5, Le-M. Warszawa: Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk.
- Chruszczyńska, J. i Orlińska-Mianowska, E. (2009). *Tkaniny dekoracyjne. Przewodnik dla kolekcjonerów*. Warszawa: Arkady.
- Giemza, J. (2007). Antyminy władcyków przemyskich w Muzeum Greckokatolickiej Archidiecezji Przemysko-Warszawskiej. *Бюлетень* 9, 1(9) grudzień, 81–82.
- Gonosová, A. (1991). Antimension. W: A.P. Kazhdan i A.-M. Talbot (red.), *The Oxford Dictionary of Byzantium*. New York–Oxford: Oxford University Press.
- Izzo, J. (1975). *The Antimension In the Liturgical and Canonical Tradition of the Byzantine and Latin Churches*. Rome: Pontificum Athenaeum Antonianum.
- Jurkowlaniec, G. (2019). Masterpieces, Altarpieces, and Devotional Prints: Close and Distant Encounters with Michelangelo's Vatican Pietà. *Religions*, 10(5), 309, 15, <https://doi.org/10.3390/rel10050309> (dostęp: 04.09.2020).

- Nikol'skij, K. – Никольский, К. (2012). *Об антиминсах православной русской церкви* (pierwsze wyd. Санктпетербург 1872). Moskwa: Новопасский мужской монастырь.
- Nowak, A.Z. (2015). Materiały niekonieczne w księgach liturgicznych: objaśnienia dla kapłanów na przykładzie antimensionu. W: A. Groniek (red.), *O miejsce książki w historii sztuki*. Kraków: Collegium Columbinum, 147–174.
- Sidor-Ošurkevič, O. – Сидор-Ошуркевич, О. (1994). *Українська антиминсна гравюра XVII–XVIII століть. Записки Наукового Товариства імені Т. Шевченка*, t. ССXXXVI: *Праці Комісії образотворчого та ужиткового мистецтва*. Львів, 171–182.
- Stepan, A. (1999). Antyminy w ukraińskiej sztuce graficznej XVII–XX w. W: T. Stegner (red.), *Wschód – Zachód. Ukraina. Materiały z sesji naukowej*. Gdańsk: Stepan design, 147–171.
- Subotić, G. – Суботић, Г. (1984). *Упутство за израду антиминса у светогорском рукопису XV века. Зборник радова Византолошког института*, 23, 183–216.
- Ткачук, W. – Ткачук, В. (2018). Українські Православні Антиміноси XVII–XVIII ст. Система функціонування та смислове навантаження. Київ: (rkps) https://shron1.chtyvo.org.ua/Tkachuk_Vitalii/Ukrainski_pравoslavni_antyminy_XVII-XVIII_st_systema_funktsionuvannia_ta_smyslove_navantazhennia.pdf? (dostęp: 16.05.2022).
- Ūrčišin, O. – Юрчишин, О. (1999). Антиміноси XVII століття єпископів перемиських, самбірських та повіту сяницького зі збірки Національного Музею у Львові. W: J. Giemza i A. Stepan (red.), *Sztuka cerkiewna w diecezji przemyskiej*. Materiały z międzynarodowej konferencji naukowej 25–26 marca 1995 r. Łańcut: Muzeum Zamek, 151–162.
- Zawisza, N. (1975). Filipowicz (Fieliepowicz, Filipowicz, Filipovicz) Jan Józef. W: *Słownik artystów polskich i obcych w Polsce działających*, t. 2, D–G. Wrocław, Warszawa, Kraków, Gdańsk: Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk.

Marek Wojnarowski – kapłan, dyrektor Muzeum Archidiecezjalnego w Przemyślu, wykładowca sztuki kościelnej i symboliki ikon w Wyższym Seminarium Duchownym w Przemyślu, diecezjalny konserwator zabytków Archidiecezji Przemyskiej, doktorant Wydziału Artes Liberales UW. Autor pracy na temat wierzeń eschatologicznych na przykładzie ikon *Sądu ostatecznego* XV–XVII w. z eparchii przemyskiej i terenów sąsiednich. Bada sztukę cerkiewną, zwłaszcza ikony *Sądu ostatecznego*, ponadto interesuje się wyposażeniem wnętrz kościelnych i rzemiosłem artystycznym.

